

SMO LAHKO PONOSNI, KER SMO SLOVENCİ?

Jaz nisem. Pa ne morda zato, ker smo majhen narod, zanemarljiv delček človeštva. Narodi, ki so hoteli biti veliki in so to željo potrjevali tudi z ozemeljskimi apetiti, so praviloma izgubili svoj človeški obraz. Najnovejši primer za to so Srbi. Biti majhen v svetu, ki mu vladajo močni in veliki, je gotovo breme, vendar ne najhujše. Hujša so bremena, ki si jih neki narod naloži sam, za katera ne more valiti krivde na druge.

Za Slovence, ki smo si na čudno čudežni način priborili svojo državnost, je eno najtežjih bremen zasidrano v nedavni preteklosti. Če se ga ne bomo znebili, ne bo mogoče storiti odločilnega koraka v prihodnost. Zato bi morali najprej razčistiti s polpreteklo zgodovino. Šele ko bomo vedeli, od kod prihajamo in kašno dediščino prinašamo s seboj, bomo lahko iskali pravo pot naprej.

Pol stoletja je več kot dovolj dolga časovna razdalja za pisanje objektivne zgodovine. Takšne zgodovine za čas NOB in po vojni nimamo. Edino dovoljena resnica v tem »revolucionarnem« času se je namreč nujno projicirala tudi v sočasna »znanstvena« zgodovinska dela. In tako smo Slovenci narod s svojo državo, a brez svoje pisane zgodovine za obdobje, ki nas določa globlje, kot si morda mislimo.

Ker ta zgodovina ni napisana, se ne smemo čuditi, če je v zavesti precejšnjega števila Slovencev - tudi izobražencev! - obdobje zadnjih petdesetih let zapisano kot pomembno za slovenski narodni razvoj. Jaša L. Zlobec je v Delu zapisal takole; »Nekateri bi radi zbrisali zadnjih petdeset let slovenske zgodovine, skupaj z narodnoosvobodilnim

bojem, ki je sploh šele konstituiral Slovence kot samozavesten narod. (Vsaj Kocbeka si enkrat natančno preberimo.) Radi bi nas vrnili v zatohlo in provincialno Slovenijo iz leta 1940. O tem govori vrsta konkretnih dejstev. Odstranjevalec spomenikov in pomnikov upora proti okupatorju, ideološko nabito preimenovanje ulic (hlapčevska Dunajska cesta sredi Ljubljane), vsiljevanje verouka v šole, spori v zvezi s 55. členom ustave, brutalno zmerjanje žensk s potencialnimi morilkami, če zagovarjajo svobodo izbire in tako naprej.« (Ženska (naj) molči, 7/3-1992).

Navedeno besedilo je lep primer liberalističnega razmišljanja: poenostavljajočega, ideološko (ateistično) obremenjenega in zato nujno enodimenzionalnega. Večdimenzionalno mišljenje je možno tedaj, kadar ima razmišljajoči pred seboj en sam cilj: odkriti resnico. Jaša Zlobec resnice nima namena odkrivati, pač pa oznanjati; resnico namreč že pozna, kajti ta resnica je do kraja preprosta: resnica za politično rabo. Na kratko povzeta pa bi se glasila: zgodovina zadnjih petdesetih let (vštevši boljševistično diktaturo) pomeni za Slovence pomemben korak naprej, zdaj pa bi nas nazadnjaki (za slovenske liberalce so bili to od nekdaj klerikalci) radi vrnili v zatohlo, predrevolucionarno preteklost. Zaustavite desnico! (Zadnje geslo sicer ni Zlobčevo, a se mi zdi, da se lepo vključuje v kontekst povzetka.)

Če bi hoteli pokazati, kje in kako izkrivlja Zlobec resnico, da jo lahko izrablja v svoje politične cilje, bi se, da bi razbistrili prvi del citata, morali lotiti pisanja zgodovine, za katero sem zapisal, da je nimamo. Gospa Spomenka Hribar bi nam sicer utegnila

očitati, da smo (tisti, ki z dozdam napisano zgodovino nismo zadovoljni) za to sami krivi, saj smo »imeli na razpolago 45 let ali pa vsaj zdaj dve leti, da z znanstveno natančnostjo razčistimo«, kako so se stvari v resnici dogajale. Tak očitek je namreč naslovila na tiste, ki so odstranili zbirko na Sv. Urhu. (Odstranili so zbirko in poškodovali kip, Delo, 10/7-1992). Ne zagovarjam nekulturnega dejanja, če je bilo res nekulturno, čudim pa se gospe Hribarjevi, ki je tudi sama predstavica neke znanosti, da ne ve, čigava dolžnost je opravljati znanstvena raziskovanja in čigava krivda je, če tako delo ni bilo opravljeno, kot bi moralo biti. Dokler pa sta možni dve ne do kraja izpričani zgodovinski resnici - da so v cerkvi Sv. Urha mučili in pobijali partizanske aktiviste ali pa da se v tej cerkvi ni dogajalo nič takega, pač pa baje v bližnji okolici - je mogoče tudi postavitve razstave v cerkvi in s tem skrunitev sakralnega objekta označiti vsaj kot nekulturno dejanje.

Ker bomo na objektivno zgodovino, zlasti medvojno, gotovo čakali še nekaj let, si naj pomagam z obstoječo, dr. Metoda Mikuža (Zgodovina Slovencev, CZ 1979). V njej zaman iščem zadovoljivega odgovora na vprašanje, kaj je botrovalo nastanku vaških straž oziroma domobrancev in kdo je bil kriv za začetek bratomornega klanja. To vprašanje namreč postaja na Slovenskem vedno bolj glasno. Da je šlo v bistvu za ideološki boj med klerikalizmom in komunizmom in da je bil slednji politično spretnejši, je skoraj izven dvoma. Na pobudo KPS je bila ustanovljena OF, s čimer je, kot piše Mikuž, »OF prehitela vso združeno in posamično slovensko reakcijo«. In dalje: »Slovenska zaveza je bila povezana z begunsko jugoslovansko vlado v Londonu in delno tudi z Vatikanom, imela pa je prav od začetka veliko težav. Po navodilih zahodnega vodstva antifašistične koalicije ni smela javno sodelovati z okupatorjem, a se je zaradi povsem nepričakovanih razmer v domovini (OF!) nujno morala povezati z njim.« (N.d., str. 779).

V OF je KPS stopila kot eden od partnerjev, a si je kmalu v njej povsem prilastila oblast. Že v začetku leta 1943 je izsilila podpis Dolo-mitske izjave, s katero sta se krščanskosocialistična in sokolska skupina v OF odpovedali ustanavljanju lastne politične stranke in priznali vodstveno funkcijo KP in OF. O mukah, ki jih je ob tem preživel Kocbek, beremo v njegovi Listini. Dr. Mikuž pa piše: »Izjava je prelomnica v slovenski politični zgodovini. Pomeni pogumno dejanje vodstva OF, ki je pretrgalo vse niti s slovensko strankarsko politiko... - Kot je bila ena temeljnih nalog OF ohraniti tudi politično enotnost slovenskega naroda med vojno, tako je bila njena naloga ohraniti jo tudi po vojni. Tako se je takrat povsem razumljiva in sprejemljiva Izjava ozirala že tudi v čas po vojni in strankarski pluralizem je bil že takrat za danes obsojen kot nesmisel.« (N.d., str. 791).

KPS se je spretno skrivala pod plaščem OF in zasledovala svoj glavni cilj - borbo za oblast. Na trditev, da se je v prvi vrsti vendarle borila za svobodo slovenskega ljudstva, lahko odgovorimo, da je to, za kakšno svobodo se je borila, najbolj nazor-no pokazala po osvoboditvi, ko je prišla na oblast! Petinštirideset let boljševistične svobode pa bomo Slovenci plačevali še dolga desetletja.

Komunistična partija ima nedvomno velike zasluge, da je dvignila slovensko ljudstvo v množičen odpor proti okupatorju. Junaštvo, ki ga je to pokazalo v boju, povezanem z žrtvami in trpljenjem, predstavlja gotovo eno najsvetlejših strani naše zgodovine. Toliko bolj umazana in nemoralna je bila torej igra, ki jo je v tem boju igrala KP. Zgodovina bo povedala, do kolike mere je KP namenoma sprožala obračune s političnimi nasprotniki in jih - nespretno - pogнала v sodelovanje z okupatorjem. Dr. Mikuž navaja sledeči zgovorni podatek: »Ker so se medtem, zlasti junija 1942, začele na osvobojenem ozemlju,

predvsem na Dolenjskem, pojavljati nepravilnosti, ki so jih zakrivali nižji aktivisti OF in manjše partizanske enote, med drugim likvidacije duhovnikov, ki niso bili organizatorji bele garde, vse te nepravilnosti pa je zlasti dnevno časopisje silno dramatiziralo, so akcije bele garde navidezno rasle... Slovenija je bila na pragu prave državljanske vojne. Kljub vsemu so bili Italijani toliko previdni, da do velike ofenzive niso odkrito sodelovali s slovensko zavezo, čeprav so z vidnimi simpatijami spremljali te spontane nastanke belogardističnih skupin.« (N.d., str. 780).

V Mladini (30/10-1990: »Slovenci pod zemljo«) pa beremo sledeče podatke: »Komunisti so do poletja 1942 pobili okoli 1000 Slovencev, preden je bila organizirana prva protirevolucionarna vaška straža; komunisti so med svojo revolucijo pobili kar 69 slovenskih duhovnikov. O tajni komunistični eksekucijski organizaciji, ki je izvedla večino vseh omenjenih pobojev in pokolov, širša javnost še danes ne ve nič.«

Belogardističnih skupin, kot razberemo iz Mikuževe zgodovine, niti najmanj ni mikalo sodelovanje z okupatorjem, zato so ustanovljale svoje ilegalne enote in celo iskale zveze s partizani: major Novak je imel »ponesrečen sestanek z nižjim aktivističnim kadrom OF« v lškem Vintgarju. (N.d, str. 784). Zanimivo v Mikuževih zgodovinskih zapisih je, da se, ko gre za zgodovinsko odgovornost, v njih omenjajo neimenovani »nižji aktivistični kadri OF«! Ti naj bi bili odgovorni za poboje nedolžnih duhovnikov in ti se niso mogli sporazumeti za skupni boj z okupatorjem.

Po kapitulaciji Italije so domobranci, čeprav neradi, pristali na sodelovanje z Nemci. Dr. Mikuž piše: »Prav v tem je bila tudi tragika slovenskega domobranstva, ki je videlo v NOV in POJ večjega in nevarnejšega sovražnika kot v Nemcih, dednih sovražnikih naših

narodov.« (N.d., str. 863). Ideološka borba med klerikalci in komunisti se je tako zaključila s politično zmago slednjih. Priseči zvestobo tedanji nemški zločinski oblasti domobranci ne bi smeli za nikakršno ceno, ne samo iz nacionalnih, še bolj iz moralnih razlogov.

Bratomorni boj, v katerega sta pahnili Slovence smrtno si sovražni ideologiji, je bil tragičen, spremljalo pa ga je vrsto zločinskih pokolov na obeh straneh. Še bi bil čas, da se jih registrira in akterje postavi pred sodišče. Gospod Lado Pohar, podpredsednik IO Zveze združenja borcev in udeležencev NOB, je 14/8-1992 poslal Delu dopis z naslovom Vojna hudodelstva ne zastarajo. Dopis je nastal v zvezi z vrnitvijo bivšega domobranca Vinka Levstika, osumljenega za vojne zločine. Zahtevo za sojenje vojnih zločincev je treba podpreti, ni pa prišla iz pravih ust. Kolikor mi je znano, Zveza združenj borcev doslej še ni storila prav nič, da bi kaznovala zločince v svojih vrstah.

Posebno in najbolj mračno poglavje v naši dosedANJI zgodovini je množični poboj domobranskih ujetnikov takoj po vojni. V nekaj nočeh, nočeh groze, ki si jih ne znam in nočem predstavljati, je bil brez kakršne koli sodbe in najbrž tudi brez evidence zločinsko pobit približno poldrug odstotek Slovencev, fantov v najlepših letih. Niti o enem izmed njih ni bilo poslano domačim, materam, ženam, dekletom, nikakršnega sporočila, mrliškega lista ali kaj podobnega. Vse do danes! Odigrala se je v Kočevskem Rogu velika cirkuška predstava, imenovana narodna sprava, ni pa bilo storjenega prav nič, da bi se popravila storjena krivica in da bi tiste, ki so zakrivali ta pošastni zločin, najhujši v slovenski zgodovini, postavili pred sodišče. Dokler se to ne bo zgodilo, nas ne bi smeli sprejeti v nobeno evropsko organizacijo, v katere statutu piše, da mora biti država pravno urejena. V pravni državi, kakršna je Nemčija, so sprožili proces proti Honeckerju,

ker naj bi bil kriv za smrt niti tridesetih ljudi, ki so bežali preko berlinskega zidu. Pri nas, v časih zlatega boljšeizma, se o zločinskih pobojih preprosto ni smelo govoriti (dr. Mikuž jih sploh ne omenja!), že sam govor o tem je bilo kaznivo dejanje, zdaj pa je bila ob brez nih, v katerih ležijo tisoči, sklenjena »sprava«, povezana z mašo in lepim Kučanovim govorom, vrednim kdove koliko volilnih točk. Kdo je pravzaprav sklepal spravo in v čigavem imenu, s čigavim pooblastilom, mi ni jasno. V mojem imenu ne, saj preveč spoštujem mrtve, da bi pristajal na kakršnokoli manipulacijo z njimi. Da se z mašami in govori lahko sklepa sprava z mrtvimi, se domisli lahko le Spomenka Hribar. (Glej citirano pismo v Delu, 25/7-1992). Dokler se njene politične manipulacije nanašajo na žive, ki se lahko branijo, se mi upirajo, a jih skušam nekako prebaviti. Spomnimo se časa slovenske vojne in sprejema srbskih mater, ki so prišle v Slovenijo obiskat svoje sinove - vojake. Organiziral ga ni nihče drug kot gospa Hribarjeva. Matere, ki so seveda komaj čakale, da vidijo svoje sinove, kolikor so sploh še živi, je hotela spraviti v Tivoli, kjer naj bi bile menda deležne pogostitve in lepih besed, a jih je večina (nehvaležno!) to »gostoljubnost« zavrnila. Spektakel so popestrile še nadobudne televizijske novinarke, ki so (prav tako polne sočutja in ljubezni, predvsem pa razumevanja za stisko teh žena) tekale za materami in jih skušale intervjuvati. Večina mater se je obračala stran in ni hotela odgovarjati, ob vsem tem pa smo lahko zardevali televizijski gledalci. Politična manipulacija z živimi je tako doživela popoln polom. Lažje je bilo z mrtvimi v Rogu. Ko je »predsednik predsedstva R Slovenije Milan Kučan, kot simbolni predstavitelj države Slovenije, mrtve domobrance vzdignil v javni spomin in jim s tem priznal, da so bili del slovenskega naroda in da so del naše zgodovine« (citirano po že navedenem pismu gospe Hribarjeve), so ti to sprejeli s pritrdilnim molkom (čudeži se namreč na žalost ne dogajajo)! Tako so bili pokojniki ne

le zverinsko pobiti, ampak slabe pol stoletja kasneje še politično izrabljeni. Zdaj, ko so pristali na spravo, gospa Spomenka Hribar lahko upravičeno opozarja: »Tisti, ki mu je res za spravo, pušča mrtve na miru.« (Citirano pismo). Nekoliko drugače je to isto misel izrazil v PP Milan Štancer: »Če smo množične poboje v letu 1945 obsodili, če potekajo pravne maše, ni to že dovolj?« (Delo, 8/8-1992). Tako pa po zaslugi sprave ne misli le gospod Štancer, ampak - to sem prepričan - še veliko drugih poštenih, preprostih Slovencev. Če mislim drugače jaz in še nekaj revanšistov, politično komaj kaj šteje. Zamisel gospe Hribarjeve (res njena?) je torej dosegla svoj cilj: krivci, kolikor so še živi, lahko mirno spijo, njihovi politični dediči pa so osvobojeni neprijetnega bremena. Morda bodo tisti, ki so verjetno povezani s krvavimi dogodki, še kdaj poklicani pred skupščinsko komisijo za raziskavo povojnih množičnih pobojev, a bodo brez skrbi lahko pripovedovali med seboj izključujoče se pravljice, kot je tista, da je o teh pobojih odločalo vodstvo jugoslovanske armade. Prej ali slej bo pa najbrž prevladalo prepričanje, ki ga tako lepo izpoveduje v navedenem pismu Milan Štancer, namreč, da se naj skupščinska komisija razpusti, saj nima smisla, »da se muči s starci in jih praska po ostarelih možganih, ko že sami ne vedo, kaj so sploh počeli.«(!)

Slovenska zgodovina po letu 1945 je manj zapletena, bolj jasna: gre za obdobje boljše-vistične tiranije, krivec za nasilje pa je en sam in neutajljiv. Ne poimenski, seveda! Tega pri nas ni! Naj kdo reče, da je bil to na primer Tito, pa bo takoj imel opravka z gospodom Jožetom Smoletom, ki že tako protestira, ker je bil odstranjen Titov kip iz Skupščine. Tudi drugi evropski narodi niso odstranili spomenikov svojih voditeljev, utemeljuje svoj protest gospod Smole in navaja za primer imena njihovih mož, zaslužnih za narod in predvsem demokratičnih politikov! Pri tem pa pozablja, kakšno usodo so doživeli kipi boljševisističnih

voditeljev po vzhodnoevropskih državah, in tudi nekateri voditelji sami!

Tako je pri nas položaj nekako takle: boljševisitična garnitura, ki je 45 let neomejeno vladala na Slovenskem (v rokah je imela zakonodajno, izvršno in sodno oblast, pri čemer si je pomagala še s tajno policijo, ki je registrirala in sankcionirala vsako heretično misel), ta garnitura se je preoblekla in je še vedno na oblasti ali pa je šla v zalužen pokoj in za nagrado, ker je pila narodovo kri in ga gospodarsko in moralno spravila na boben, prejema najvišje pokojnine, medtem ko je velik del slovenskih delavcev brezposeln ali prejema suženjske plače sredi Evrope. Za svoje grehe ni od nekdaj vodilnih politikov odgovarjal nihče, čeprav so bile v času njihove vlade kršene najtemeljnejše človekove pravice in čeprav so uprizarjali celo zločinske politične procese, za katere je menda le nekdo moral dati nalog. Je bilo to spet vodstvo jugoslovanske armade?!

»Samo revanšizma ne!« je po volitvah ob menjavi oblasti opozarjal gospod Milan Kučan. Na kakšen revanšizem je mislil? Pravega revanšizma je zmožen samo amoralni liberalizem. Gospod Kučan se je torej lahko bal le tega, da bi se popravljale očitne krivice, storjene v preteklosti, da bi se vzpostavil pravni red in da bi se morda kdo ne spomnil in zahteval, naj se karte razdelijo na novo in tako doseže neko normalno ravnotežje družbene moči. Vsa realna moč je namreč zdaj v rokah tistih, ki so si jo priborili v preteklem, socialistično-samoupravnem obdobju. Peterle s svojimi somišljeniki jim je morda izpulil iz rok kako karovo ali pikovo sedmico, gotovo pa ne kake višje karte ali morda celo asa, saj so te nasprotniki spretno skrili v rokave. Tako so ga pri igri popolnoma osmešili in kot nedoraslega soigralca spodili od mize.

Kučanov strah pred revanšizmom je bil torej popolnoma odveč: nova oblast ni bila

spособna izvesti niti najtemeljnejših družbenih sprememb, takšnih, ki so bile možne, če bi izhajala iz realitete, ne pa zamenjavala velikane in mline na veter.

Prvi problem, s katerim bi se morala spoprijeti, je bila kadrovska prenova na dužbeno pomembnih mestih. Ta so zasedali in jih še vedno zasedajo ljudje, ki so prišli nanje po zaslugi svojih moralno-političnih kvalifikacij: partijskih izkaznic in v veliko primerih tudi sodelovanja z Udbo. Zgrešeno, sprto z realiteto bi bilo lotiti se kadrovske čistke po ideološko-političnem kriteriju. Ker je imela nova oblast pred očmi prav takšno čistko, ni mogla na tem področju storiti ničesar, saj se po tej poti ni dalo storiti nič! Že zato ne, ker na Slovenskem »neomadeževanih«, pri tem pa tudi sposobnih in usposobljenih kadrov ni mogla najti: načelni strokovnjaki, vemo, so se lahko uveljavili le v tujini. Edini kriterij, po katerem bi se nova oblast lahko lotila kadrovske sanacije, je bila - strokovna usposabljenost in delovna uspešnost. Če so bili direktorji večinoma rdeči, še ne pomeni, da so bili vsi nesposobni in kot vodje podjetij neuspešni. Naj bi torej imenovala strokovne revizijske komisije, v katerih bi bili tudi predstavniki opozicije, te pa bi ugotavljale, v katerih podjetjih je vodenje neuspešno zaradi nesposobnih ali nepoštenih direktorjev, in predlagale zamenjave. Takšno - neideološko! - kadrovsko čiščenje bi pomenilo prvi korak v kidanju gnoja iz nekdanjega socialističnega hleva. Tako pa je pregled finančnega poslovanja nekaterih ministrstev, ki ga je opravila Služba družbenega knjigovodstva, pokazalo celo, da je nova oblast prav tako smrdela pri glavi in da je torej vprašanje, koliko je bila v svojem bistvu manj »socialistična« kot njena predhodnica. Nekaj reform, ki jih je izvedla po zahodnem, kapitalističnem zgledu, tudi ne govori v njen prid. Vsi posegi, ki so revolucionarni, in ti posegi so glede na naše družbeno stanje bili taki, so a priori vprašljivi, čeprav, seveda, najlažji. Lahko je bilo npr.

prenesti k nam obdavčitveni sistem po zahodnem vzorcu, toda ker pred tem ni bilo poskrbljeno za nadzorno davčno službo, kakršno imajo recimo v Avstriji ali na Švedskem, ta sistem ne bo funkcioniral, kot bi moral, in je celo krivičen: obdavčuje reveže, ni pa sposoben pobrati denarja tam, kjer se ga nabira največ. Izjava prejšnjega finančnega ministra, da bodo od davčnih zavezancev, nad katerimi nimajo neposrednega nadzora, pobrali morda deset odstotkov vsote, ki bi jo morali, pove vse. Preobrazba prejšnjega, socialističnega sistema, v katerem sta vladali podkupovanje in kraja družbenega premoženja na debelo, v družbeno pravičnejši, na pravnih temeljih sloneč sistem bi bila možna šele, če bi najprej ustanovili in usposobili nepodkupljivo finančno policijo, ki bi ji dali velika pooblastila. Z nadzorom, ki bi segal preko državnih meja, bi ta policija vsaj malo zagrenila brezskrbno življenje tudi tistim, ki so si v zlatih socialističnih letih prilastili ogromne vsote družbenega denarja in ga naložili v tujih bankah. Že sredi šestdesetih let mi je tržaski znanec, ki je imel vpogled v tamkajšnje banke, povedal, da je v nekaterih več jugosovanskega kapitala kot italijanskega. Gledali smo celo srbski film, ki je prikazoval, kako jugoslovanski poslovneži sklepajo trgovske pogodbe s tujimi partnerji: popust, ki so ga dobili ob nakupu blaga, so si dali lepo nakazati na svoj osebni račun v tujini. Šlo je torej za krajo, ki ni bila nikakršna skrivnost, in vendar so jo jugoslovanske oblasti mirno dopuščale. Ogromni kapital - približno pet do deset odstotkov od vrednosti velikega števila nakupnih pogodb - je tako končal na zasebnih računih tujih bank. Ali so lastniki teh računov posamezniki ali mafijske združbe (katere barve, se ve!), niti ni pomembno, gotovo je le, da bi s tem denarjem lahko brez težav sanirali naše banke in dokapitalizirali marsikatero podjetje, zdaj pa hočemo to breme prevaliti na ramena obubožanih davkoplačevalcev.

Kadrovsko prenovi bi nova oblast morala doseči tudi v ustanovi, ki ima najmočnejši vpliv na oblikovanje javnega mnenja - na RTV Slovenija. Ne gre le za to, da je večina novinarjev v tej ustanovi rdeče-liberalistična, ampak predvsem za to, da je raven programa, ki nam ga ponuja, povsem v skladu z izobrazbenim nivojem delavcev RTV, ta pa je kriminalen. Slišali smo celo, da delavci, ki nimajo zahtevane izobrazbe za mesto, ki ga zasedajo, zahtevajo, naj se jim ta izobrazba na osnovi delovnih izkušenj preprosto prizna! To je samo dodaten dokaz, kako je socialistična miselnost na RTV še danes živa! Kadrovska čistka po strokovnih kriterijih na RTV tako ne bi bila niti vprašljiva niti težka, da pa je še kako potrebna, bi pokazala vsaka kadrovska primerjava s te vrste hišami na zahodu, pa naj bi vzela za izhodišče strokovno usposobljenost kadra ali njegovo številčnost. Slovenska RTV bi morala postati prostor za najspodobnejše, inventivne in tudi pogumne novinarje, takih pa ima zelo malo. To spričuje zlasti poročanje o notranjepolitičnem, kulturnem in športnem dogajanju. Že govorna in sploh jezikovna kultura velikega dela novinarjev je taka, da resno sproža vprašanje, ali je mogoče, da so ti poročevalci oziroma komentatorji uspešno zaključili osnovnošolsko izobraževanje. Jezikovno neznanje, strokovna neusposobljenost in polintelektualno mišljenje so lastnosti, po katerih se odlikuje vse preveč televizijskih novinarjev, zato je to, kar prihaja do nas preko malih ekranov, z redkimi izjemami, velika duhovna mizerija. Toda tudi poneumljanje gledalcev očitno nekomu koristi: prikrievanje in izkrivljanje resnice lahko prinaša blagodejne politične rezultate. Televizija je zamenjala prižnice v Cankarjevem času in tako je možno, kot smo videli na zadnjih volitvah, da Slovenci, med katerimi naj bi jih bilo baje 70% verujočih, izvolijo v predsedstvo države skoraj samo nekdanje člane centralnega komiteja tiste partije, ki je prav verujočim desetletja onemogočala, da bi se uveljavili v družbi glede na svoje sposobnosti.

»Kučana bom volila«, je (po pričevanju znanca) rekla mamica, ko je prihajala iz cerkve. Če bi duhovnik s prižnice opozoril svoje ovčice, naj ne volijo komunistov in brezbožnih liberalcev (česar se tako boji gospa Hribarjeva), bi polovica vernikov zapustila cerkev ali vsaj godrnjala, češ, kaj pa mu je, farju, treba mešati vero s politiko, druga polovica, med njimi tudi mamica, pa bi rekla: »Gospod župnik se ne razumejo na politiko, najbrž ne gledajo televizije. Kučana bomo volili. Tako lepo govori in tako pameten je...«

Kako je bila nova oblast pri kadrovski prenovi nespretna, zgovorno kaže neuspeh poskus, da bi zamenjali izrazito rdečo predsednico Vrhovnega sodišča. Ta je gotovo pri svojem večletnem delu podpisala kako takšno odločbo, na osnovi katere bi jo lahko »spodnesli«, kolikor pa res ni storila nobene napake, bi jo morali pustiti pri miru.

Samo občudujemo pa lahko drugo stran, ki se je, čeprav v opoziciji, znala tako uspešno boriti za svoje ljudi oziroma družbeno pomembna mesta, zdaj, ko si je brez volitev znala povrniti oblast, pa na novo odprta mesta, recimo veleposlaniška, brez problemov postavlja znana imena iz nekdanjih časov. Marjan Sedmak je v zvezi s tem zapisal, da nemški zunanji minister ne bi mogel (tako kot naš) »pred parlamentarni odbor za zunanje zadeve poslati takšen seznam na novo imenovanih veleposlancev, ki se v dveh tretjinah bere kot skupni telefonski imenik nekdanjega cekaja in nekdanje szdl. Dodeljevanje visokih diplomatskih mest je bilo pod prejšnjo oblastjo vedno povezano z visoko stopnjo lojalnosti tako politični ureditvi kot tudi državi; hitro nadomeščanje te lojalnosti z lojalnostjo novi ureditvi in novi državi v tujini verjetno ne krepi vtisa o verodostojnosti nove slovenske diplomacije.« (Uporaba preteklosti, Delo, 1/8-1992).

Rdeči, zdaj rumeno-rdeči, so uspešni celo, ko gre za volitve na pomembna častna mesta, kot je npr. vodenje Slovenskega olimpijskega komiteja. Za predsednika je bil izbran Janez Kocijančič, direktor Adrie Airways, ki je, kot smo se lahko seznanili gledalci omizja na TV, z zgrešenim nakupom novih letal spravil podjetje v težave, zaradi katerih bi moral odstopiti, a je rajši odpustil uslužbenca, ki se niso strinjali z njegovo »daljnovidno« gospodarsko politiko. Če ljudje s profilom, kot se nam je na TV predstavil Janez Kocijančič, lahko zastopajo Slovenijo, ko gre za naše uveljavljanje v svetu, res ne bi smeli biti ponosni, ker smo Slovenci.

Ob vsem povedanem se lahko upravičeno vprašamo, kaj je bilo lahko vzrok, da se je gospa Hribarjeva odločila z znanim, kar petetičnim, pozivom posvariti Slovence, naj se pazijo pred desnico in jo, če je le mogoče, nekako zaustavijo!? Odkod ta histerično-paranoični strah pred mračnimi silami? Je desnica zastopana v predsedstvu države? Rovari morda v sedanji vladi? Zasedajo njeni predstavniki kake pomembne družbene položaje? Je njena moč v nakradenem kapitalu? Se morda okorišča z nezakonitim lastninjenjem? Črpa mogoče svojo moč iz mafijskih zvez, znanih kot »zveze in poznanstva«, ali celo iz povezav z nedkanjo Udbo? Na vsa ta vprašanja ni drugega logičnega odgovora, kot da je gospa Spomenka Hribar - to se v trenutku zmedenosti lahko zgodi vsakomur - izgubila orientacijo ter zamenjala levo in desno.

Celo takrat, ko je bila na oblasti še Peterletova vlada, v kateri je participirala tudi desnica, je v hudem spopadu okrog 55. člena ustave doživela popoln in zanjo nedvomno nadvse boleč poraz: zmagale so napredne sile in pravica do abortusa je prišla v najvišji zakonodajni akt. Strah, da bi se vrnili »v zatohlo in provincialno Slovenijo iz leta 1940«, ki veje iz Zlobčevega citata, navedenega v začetku tega zapisa, je bil

odveč. S tako zatohlostjo in provincialnostjo se še vedno otepajo v ZDA (prav zdaj smo brali o tem) in tudi Nemčija je bila v času, ko se je o tem vprašanju bil pri nas zgodovinski boj, takrat še zatohla in provincialna dežela: splav je bil tedaj na Nemškem še z zakonom prepovedan. Ker pa je v pridruženih Vzhodni Nemčiji vladala v tem pogledu naprednejša zakonodaja – tam ne le, da je bil splav dovoljen, ampak so športnicam, kot zdaj prihaja na dan, dajali celo takšna poživila, da so jih zdravstveno popolnoma uničili – je bila združena Nemčija pred kratkim skoraj prisiljena sprejeti liberalnejšo zakonodajo, nanašajočo se na abortus, proti uporabi poživil pa se konservativni Nemci še vedno borijo.

Seveda pa Nemčija in druge evropske dežele, ki so z zakonom dovolile zgodnjo odpravo plodu, skušajo s svetovalnimi službami število žensk, ki se odločajo za splav, omejiti na upravičene primere in jim pomagati tudi na druge načine – nikakor pa te »ženske pravice« niso vnesle v ustavo. V tem smo Slovenci prekosili konservativno Evropo, in zato je pravzaprav pri nas sploh šlo: ali naj splav dovoljuje samo zakon ali naj pride ta »pravica« v ustavo. Zmaga ni bila lahko izbojevana, saj so bile zanjo potrebne celo ženske demonstracije pred Skupščino. Na televizijskih ekranih, ki so včasih zelo zgovorni, smo lahko s ponosom opazovali množico naprednih žensk, pri čemer mi je ostal najbolj v spominu obraz gospe Sonje Lokar. Morda zato, ker je bil v prvem planu, morda zato, ker se je tako nežensko, tako čudno bebavo smehljala, da sem se nehote spomnil prav tako grotesknega televizijskega posnetka iste gospe Lokarjeve, posnetka, kako pretaka bridke solze, ko s slovensko partijsko delegacijo zapušča zadnje zvezno zasedanje ZK v Beogradu.

Krivično bi bilo, če med zaslužnimi borkami za sprejem 55. člena ne bi navedli tudi številnih televizijskih novinark, vnetih propagatorok za neomejeno pravico do splava, ter

njihovih gostij, političark in zdravnic, specialistk za te zadeve, kot je npr. gospa dr. Kožuh. Kdor je poslušal njihovo polintelektualno čebljanje, si je moral ustvariti vtis, da je abortus pravi blagoslov za ženske. O tem, da bi ta poseg lahko pustil kakršnekoli škodljive posledice, ni bilo izrečeno niti besedice.

Precej drugače je o tem vprašanju že pred dvajsetimi leti govoril profesor dr. France Novak, predstojnik klinike za porodništvo in ginekologijo v Ljubljani in dobitnik nagrade AVNOJ za leto 1971. V pogovoru, objavljenem v časopisu Komunist, 26/1-1973, je razpravljal o tem, kako je bil abortus pred vojno prepovedan in kako so po vojni ginekologe »družbenopolitični delavci, sindikalne in ženske organizacije hitro vpletli v to problematiko. Oni so bili iniciatorji naprednih predpisov...« in ne morda stroka, med najvnetejšimi borkami za pravico do umetnega splava je bila, kot vemo, Vida Tomšičeva, Novakova žena. Dalje pravi dr. Novak: »Ko je bil splav široko dovoljen, smo ga ginekologi pač opravljali in ga še opravljamo, čeprav neradi in z negodovanjem, saj to ni zdravljenje in bi se ga povečini dalo preprečiti.« In še: »Mnogi zelo zaposleni družbeni delavci pa se sploh ne zavedajo, kakšen krvosos naše družbe je ta ogromna epidemija abortusov. V abortusu vidijo le majhno operacijo, pozabijo pa na ležanje po abortusu, izostanke z dela, oslabelost in nerazpoloženost izčrpanih žensk, da ne govorimo o občasnih komplikacijah in trajnih boleznih ter ogromni materialni škodi za naše gospodarstvo.«

Dr. Novak seveda ni bil proti splavu, kolikor je bil ta najboljša rešitev, očitno pa se ni strinjal s tem, da bi postal neka oblika kontracepcije, kar zdaj več ali manj je. Nekateri ginekologi menda (relata refero) žensko, ko ugotovijo, da je noseča, najprej vprašajo, če bo rodila ali abortirala.

Na Slovenskem je bilo za sprejem 55. člena ustave potrošene veliko energije, nič pa zato, da bi se ženske (in tudi ginekologinje, kot je npr. dr. Kožuhova) prosvetlile, da bi se jim v stiski svetovalo in v resnici pomagalo. Po televiziji smo poslušali liberalistično floskulo, da je ženska gospodar svojega telesa, a popoln gospodar svojega telesa ni nihče. Kadar zbolí, mora zanj skrbeti družba, zato nima nikakršne pravice z malomarnim ravnanjem ogrožati svojega zdravja. Tako pomeni sprejem 55. člena ustave jasno zmago slovenskega liberalizma, je dokaz njegove moči, ne pa tudi morale in razuma. Gotovo pa mladi slovenski državi ta člen, zapisan v ustavi, ne dela posebne časti.

Za primer liberalistične logike in morale naj navedem še en zgovoren primer. Vladimir Kavčič, če se ne motim pisatelj in nekdanji kulturni »minister«, je v PP (Negotova usoda zakona o volitvah v državni zbor, Delo, 8/8-1992) nastopil proti tako imenovanemu udbovskemu amandmaju s sledečo argumentacijo: »Tudi vladajoča (boljševistična)

oblast je imela svojo ustavo in svoj pravni sistem. Tudi sodelovanje s to oblastjo, karšnakoli je že bila, bila pa je takšna, kot je v ožjih in širših balkanskih okvirih mogla biti, je bila za posameznika, za državljana, povsem legalna in legitimna. Kdor jo je sprejemal kot možno obliko preživetja in celo napredka, takšna pa je bila večina, saj si brez nje obstoj te oblasti ni mogoče zamisliti, je imel do nje tudi svoje obveznosti, med temi pa je sodelovanje z najrazličnejšimi obveščevalnimi službami predstavljalo le neznaten segment državljske vraščeneosti v državni in družbeni sistem.« (!!)

Gospod Kavčič cinično zagovarja vse, kar se je dogajalo pri nas v 45 letih boljševistične oblasti, z njeno ustavo in pravnim sistemom in s tem, da je večina ljudi pristajala na tedaj »legalno in legitimno« oblast, pozablja pa, da je bilo tudi v tem času na Slovenskem toliko in toliko ljudi, ki niso pristajali na partijsko enoumje in tiranijo, ljudi, ki so ohranili človeško dostojanstvo, čeprav so to plačevali z družbeno zapostavljenostjo in nekateri

tudi z zaporom. Če gospod Vladimir Kavčič ni bil med njimi, če ni zmozel ostati človek, naj zdaj vsaj molči! Zagovarjati sodelovanje s tajno službo, kar je pri nas pomenilo v glavnem ovaduštvo, kot »neznatni segment državljanske viračenosti v državi in družbeni sistem«, pa je znak maloumja in hude človeške deformiranosti. Prav bi dali Kavčiču lahko le v njegovem skeptičnem gledanju na naravo današnje in bodočih služb te vrste, ki se bodo po njegovem prepričanju prav tako zatekale k represiji, nasilju, omejevanju osebnih svobode posameznikov itn. Nekateri znaki že kažejo na to, največ zaslug za to, da gredo dogodki v to smer, pa lahko pripišemo politični dejavnosti gospoda Peterleta, ki je ne le najpomembnejše ministrstvo (za notranje zadeve), ampak tudi vrsto drugih pomembnih ministrstev in povrh še mesto predsednika skupščine prepustil eni sami stranki, najliberalističnejši v Demosovi koaliciji in - kot se je kmalu pokazalo - peti koloni. Trenutek za družbeno reformo, kolikor je bila morda uresničljiva, ne na materialis-

tičnih, pač pa na duhovnih temeljih, ta trenutek je nepopravljivo izgubljen. »Dobili smo tisto, kar smo hoteli«, je izjavil ideolog slovenskega liberalizma dr. Slavoj Žižek v pogovoru za Delo. »Nimamo intelektualne pravice tarnati nad tem normalnim kapitalističnim, liberalnodemokratskim vsakdanom, ki ga zdaj dobivamo« (Delo, 27/6-1992).

Kar pravi dr. Žižek, je res. In zato nisem ponosen, ker sem Slovenec. Proti liberalizmu, navznoter praznemu in navzven zlaganemu, sem se boril v obdobju Kapelj, danes, ko iščeta vzorce za naše življenje na zlatem, izrazito materialistično usmerjenem mafijsko - gangsterskem zahodu tako levica kot desnica, postajam utrujen in depresiven. In se tolažim: Človeštvo je dalo prednost potrošniško-materialnemu pred duhovnim in bo doživelo usodo, kakršno pač zasluži. Zadnji sem, ki bi lahko kaj pripomogel k njegovi rešitvi.

Avgust, 1992